

דו"ח RIA – הצעת תיקון חוק הספורט (הסדרת עיסוק באימון ספורט), התשע"ז-2017

חלק א' – הגדרת תכלית והצורך בהתערבות

רקע

למאמנים ישנו תפקיד מרכזי בעולם הספורט, הן התחרותי והן העממי.

בספורט התחרותי המאמנים לגילאי ילדים ונוער אחראים על עיצובם, פיתוחם וטיפולם של הספורטאים תוך מיצוי מקסימלי והבאה לידי ביטוי של פוטנציאל היכולות והכישורים שלהם, ועל הכשרת הדור הבא של ספורטאי ההישג במדינה. המאמנים אחראים על הרחבת בסיס העוסקים בספורט התחרותי, איתור ופיתוח של כישרונות וכמובן אימון ספורטאים בוגרים ובכלל זה ספורטאי ההישג, במטרה לשפר את ההישגים בזירה הלאומית והבינלאומית.

בספורט העממי למאמנים ולמדריכים יש תפקיד מרכזי בהגדלת מספר העוסקים בספורט ובפעילות גופנית במסגרות הספורט השונות תוך הקניית הרגלים ומודעות לשמירה על אורח חיים בריא. למאמנים תפקיד מפתח ב"חינוך המשלים", בין היתר בהקניית ערכים, בפיתוח קשרים חברתיים, אופי, וביטחון עצמי, ועוד. למאמנים יש גם תפקיד משמעותי בשילוב אנשים עם מוגבלויות בפעילות ספורטיבית ובאמצעותה גם בחברה.

במסגרת עבודתם אחראים המאמנים על התפתחותו הגופנית של הילד תוך הקניית המיומנויות הנדרשות על פי המאפיינים ההתפתחותיים בכל שכבת גיל והתאמת הפעילות לצרכים הנובעים מאותם מאפיינים.

חוק הספורט, התשמ"ח-1988, מסמיך את השר לקבוע כי בענף ספורט מסוים, כולו או חלקו, לא יוכל אדם לעסוק כמאמן או כמדריך ספורט, אלא אם כן יש בידו תעודת הסמכה לאותו ענף. בהתאם להוראות החוק, "תעודת הסמכה" הינה תעודה המסמיכה אדם לעסוק כמאמן או כמדריך ספורט שניתנה ע"י אחד מאלה:

(1) בית ספר בישראל שהכיר בו השר לעניין זה;

(2) בית ספר מחוץ לישראל, ובלבד שוועדה כאמור בסעיף 4 לחוק הכירה בתעודה;

(3) מוסד מוכר המכשיר עובדי הוראה לחינוך גופני, ובלבד שהשר הכיר במוסד לעניין זה ושהתעודה ניתנה לבוגר המוסד בתנאים שקבע השר, הכל בשים לב, בין השאר, לתכנית הלימודים של המוסד להכשרת עובדי הוראה כאמור ולהתמחויות המתקיימות בו;

תקנות הספורט (חיוב בתעודת הסמכה), התשנ"ז-1997, קובעות באילו ענפי ספורט נדרשת תעודת הסמכה ולאילו מסגרות. עד פרסום התקנות תחום הכשרת המאמנים בישראל נוהל באופן בלעדי על ידי "ביה"ס למדריכים ולמאמנים ע"ש נט הולמן" שבמכון וינגייט. נציג רשות הספורט והחינוך הגופני דאז (מינהל הספורט היום) היה חבר בהנהלת ביה"ס והייתה לו יכולת השפעה על אופי המסגרות ותכניות ההכשרה וההשתלמויות למדריכים ולמאמנים בענפי הספורט השונים. קורסי מאמנים ומדריכים ברמות השונות התקיימו על בסיס שיקולים מקצועיים ובהתאם לצרכים של הספורט בישראל ולא משיקולים כלכליים. כמו כן, למדינה הייתה יכולת פיקוח

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

על פעילות המוסד ונתונים מעודכנים של שמות ומספר המדריכים והמאמנים שהוכשרו כל שנה בכל דרגה (מדריך/מאמן) ובכל ענף.

לאחר פרסום התקנות הנזכרות ובעקבות עתירה לבג"צ שהגישו המדרשה לתרבות הגוף אמריקה-ישראל ומכללת סמינר הקיבוצים, חויב המשרד (בשנת 2000) על ידי בג"צ לקבוע תנאים להכרה במוסדות להכשרת מדריכים ומאמנים ולאפשר לכל מוסד שיעמוד בתנאים אלו לקבל הכרה ולהכשיר מדריכים ומאמנים. כתוצאה מכך הוקמו במהלך השנים מספר רב של מוסדות להכשרת מאמנים, הפועלים כעסק כלכלי הנועד להשאת רווחים. ממוסד אחד בשנת 2000 ישנם נכון לשנת 2016 59 מוסדות מוכרים עם למעלה מ- 480 אישורי הכרה לקיום קורסי מדריכים ומאמנים בענפי הספורט השונים.

זיהוי הבעיה וסיבותיה

בחלוף השנים, עם הגידול שחל במספר המוסדות העוסקים בהכשרת מאמני ספורט ובמתן תעודות הסמכה למאמנים ולמדריכים, הסתבר למשרד התרבות והספורט כי רמת ההכשרה ורמת ההסמכה המתבצעת על ידי המוסדות אינן אחידות ולעיתים נמוכות מאוד.

הבעיות העיקריות הקיימות במצב הנוכחי הן:

- רמה נמוכה של מדריכים או מאמנים עלולה לגרום לנזקים בריאותיים והתפתחותיים למתאמנים, בדגש על ילדים ובני נוער. נזקים אלה יכול שיופיעו בשלב מוקדם או בשלב מאוחר להתפתחותם של הילדים ובני הנוער ויתכן שיהיה קשה מאוד לתקנם אם בכלל. יצוין כי בידי המשרד חוות דעת של מומחים בתחום רפואת הספורט לעניין זה.
- אימון לקוי (של מאמן ברמה נמוכה) יגרום לילד להימנע מפעילות גופנית בכלל ומפעילות ענפית, דבר שמונע התפתחות בריאה של החברה הישראלית.
- מחקרים מוכיחים כי פעילות גופנית בכלל ופעילות גופנית מכוונת מונעת מחלות, חוסכת בהוצאות על בריאות, וגורמת לחברה בריאה לאורך השנים של אזרחיה.
- יכולת אימון ברמה נמוכה תמשוך פחות ילדים ובני נוער לעסוק בפעילות גופנית במסגרת קבוצות ספורט וחוגים ובכך תפחית את מספר העוסקים בפעילות גופנית, דבר בעל השלכות בריאותיות כלל חברתיות.
- היום לא נעשית בדיקת רישום פלילי למדריכים ומאמנים המוסמכים ושעוסקים באימון ובפרט באימון עם ילדים.
- היעדר סינון מספק של המוסדות בקבלת חניכים לקורסי ההכשרה (כל מי שמשלם מתקבל לקורס).
- המוסד הוא זה שמקבל את אישור ההכרה מהמשרד, מלמד את תכנית ההכשרה, בוחן את החניכים ומעניק להם תעודות הסמכה. השיקולים של המוסדות הם כלכליים וזו אחת הסיבות לעלייה דרמטית במספר המוסדות. כתוצאה מכך, חלק ממסיימי הקורסים שהוסמכו הינם ברמה נמוכה (המוסדות רוצים להראות אחוזי הצלחה גבוהים ולכן מסמיכים כמעט כל אחד).
- תכניות הכשרה הנלמדות במסגרת הקורסים הן ישנות ולא עודכנו מזה שנים.
- אין יכולת לפקח ולוודא שמוסד מלמד בהתאם לתכניות ההכשרה המתאימות.

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

- על המאמנים והמדריכים המוסמכים לא חלה חובת השתלמויות מקצועיות וריענונים תקופתיים לשמירה על רמתם והתפתחותם המקצועית.
- אין למדינה מאגר נתונים על מדריכים ומאמנים שהוסמכו בענפי הספורט השונים לאורך השנים.
- לא קיים גוף שאחראי ודואג למעמדם של המאמנים ולהתפתחותם המקצועית.
- כמעט ואין מעורבות של איגודי הספורט בישראל בתחום הכשרה והשבחת רמת המדריכים והמאמנים.

בנוסף לכל האמור לעיל, במצב הנוכחי בו קיימות בישראל שתי דרגות אימון בלבד, מדריך ומאמן, אין אופק התפתחותי למאמן – מי שעבר קורס מאמנים הוא מאמן לכל דבר ברמה הגבוהה ביותר ואין סיווג ומדרג התפתחותי בין רמות שונות של מאמנים עבור משרות אימון שונות, זאת בניגוד למקובל במדינות מתקדמות רבות בהן המודל הנהוג הוא של מספר דרגות אימון, בד"כ 4, כך שמאמן שרוצה להגיע לדרגות האימון הגבוהות צריך לעבור הכשרות נוספות וברמה גבוהה יותר מקורס האימון הבסיסי שתורמות להתפתחותו המקצועית.

התוצאה של כל האמור לעיל היא ירידה מתמשכת ברמת המאמנים והאימון בישראל. רמת אימון נמוכה משמעותה הישירה היא רמת מקצועיות נמוכה של ספורטאים שתפחית את הסיכויים להגיע להישגים בזירה הלאומית והבינלאומית. מעבר לפגיעה ברמה המקצועית ישנה גם הסכנה של גרימת נזק לבריאותם של הספורטאים כתוצאה מרמת מקצועיות נמוכה בהעברת אימונים, בדגש על ספורטאים בגילאי הילדים והנוער, הן במסגרת עממית והן במסגרת הישגית. רמת מאמנים נמוכה עשויה להביא להפחתת מספר הילדים המשתתפים בפעילות ספורט, מה שיפחית בצורה משמעותית את פוטנציאל הספורטאים של ישראל.

סקירה בינלאומית

במדינות בעלות תרבות ספורט מפותחת תחום האימון לרוב אינו מעוגן בחקיקה ונמצא באחריות האיגודים וההתאחדויות, שמצדם מיישמים את מדיניות הממשלה באותה מדינה. בישראל הציע האגף להכשרת מאמנים (עם הקמתו) לאיגודי הספורט לבצע הכשרות למאמנים אך הם סירבו לפניה, בשל הזמן והמשאבים הדרושים על מנת לעסוק בנושא ומשיקולים כלכליים שלהם (פרט להתאחדות לכדורגל ואיגוד האופניים). מסיבה זו ומכיוון שבישראל, בניגוד למקומות אחרים, התרבות והמנטליות המקומיים מצריכים הרבה פעמים חקיקה בתחומים מסוימים על מנת למנוע כאוס (לדוגמה תחומי הנהיגה הספורטיבית והצלילה הספורטיבית) החליטה המדינה לשנות את המצב הקיים ולבצע הסדרה של התחום באמצעות חקיקה. במסגרת הכנת התכנית נעשתה סקירה בינלאומית ע"י היחידה המקצועית, הן באמצעות תרגום וניתוח עבודות דומות שנעשו בחו"ל והן באמצעות השתלמויות מקצועיות בחו"ל ומפגשים עם אנשי מקצוע מתחום האימון. להלן נקודות עיקריות שנמצאו:

- במסגרת עבודה שנעשתה באנגליה עבור משרד הספורט המקומי בוצע מחקר משווה בינלאומי לבחינת מספר נושאים בתחום האימון. אחד מהם הוא נושא הרישוי ותעודת האימון. המסקנות העיקריות שעלו הן כי יש צורך בפיתוח מנגנון הענקת תעודת אימון לפי מספר דרגות (5 לפי מסקנת המחקר הזה). יישום המנגנון צריך להתבצע באמצעות גוף אחד (sports coach UK) ואילו ההכשרות עצמן ייעשו במוסדות ההכשרה השונים.
- מפגישות עם אנשי מקצוע מנורבגיה עלה בין היתר כי במודל הנורבגי ישנן 4 דרגות אימון כאשר לכל דרגה הוגדר בדיוק מה נדרש ממאמן לדעת בכל תחום ע"מ להיכנס אליה. ישנן הגבלות גיל על קבלת תעודת אימון

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

(מינימום 16 לקבלת דרגה 1, מינימום 18 לאימון עצמאי ללא מלווה). גם שם הוטמעו דרישות התאחדות הכדורגל האירופאית מההתאחדות המקומית, במסגרת התכנית.

- מפגישות עם אנשי מקצוע מפורטוגל עלה בין היתר כי במודל המקומי יש 4 דרגות אם כי בכמה ענפים יש 3 דרגות. ההמלצות העיקריות של אנשי המקצוע המקומיים לאור הפקת לקחים מטעויות העבר שלהם הן כי תכנית חדשה יש להחיל על מספר מצומצם של ענפים ובהמשך להוסיף וכן כי יש לבצע בתכנית שכזו התאמות לכל ענף בהתאם לאופי הייחודי שלו.

ככלל, גם במדינות נוספות שנבדקו ישנה חלוקה למספר דרגות אימון במסגרת ההכשרות והטמעה הדרגתית של התכנית לצד השקעה מסיבית של משאבים.

תכליות ויעדים

מטרת החקיקה בסופו של דבר היא לשפר את הרמה המקצועית של הכשרות המאמנים וכפועל יוצא מכך את הרמה המקצועית של המאמנים עצמם תוך בדיקת רמתם של המדריכים והמאמנים שהוכשרו על ידי המוסדות לפני יציאתם לשוק העבודה, כל זאת במטרה להביא לשיפור הרמה המקצועית של הספורטאים והישגיהם, להגדלת מספר העוסקים בספורט ובפעילות גופנית, לשמירה והגנה על בריאות המתאמנים ולמניעת פציעות, בפרט בקרב אוכלוסיית הילדים ובני הנוער. כל זאת תוך יצירת תשתית ראויה של מאמנים ומדריכים בכל המסגרות, בין אם בספורט התחרותי ובין אם בספורט העממי.

חלק ב' – ניסוח חלופות

חלופה מספר 0 – המשך המצב הקיים

השארות המנדט להכשרה, בחינה והסמכה של מדריכים ומאמנים בישראל בידי המוסדות, ללא שינוי במצב הקיים.

חלופה מספר 1 – העברת המנדט לאיגודים ומעבר ל-4 דרגות הסמכה

העברת המנדט לאיגודים כך שהם בלבד יוכלו לבצע קורסים להכשרת מאמנים, כל איגוד בענף שלו, ולהעניק תעודות הסמכה למאמנים.

חלופה מספר 2 – הסדרת תחום הכשרת המאמנים באמצעות רישוי ומעבר ל-4 דרגות הסמכה

הכשרות המאמנים והמדריכים תמשכנה להתבצע ע"י המוסדות להכשרת מאמנים שקיבלו הכרה מאת המשרד ועומדים בתנאיה, אך ההסמכה והפקת הרישיון לעסוק בתחום ייעשו ע"י המדינה (מינהל הספורט) תוך התאמת כל מערך ההסדרה לפי העקרונות הבאים:

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

- הרחבת דרגות ההסמכה הקיימות והתאמתן למודל הרווח במדינות המתקדמות באירופה (מעבר מ- 2 דרגות לעד 4 דרגות, תלוי בענף) תוך התאמה של רמת המאמן לרמת הספורטאי ועדכון תכניות ההכשרה בהתאם;
- חיוב בדיקת רישום פלילי של כל מועמד לקבלת רישיון לאימון;
- יצירת מאגר רישום של מאמנים בעלי רישיון לידיעת הציבור הרחב;
- חיוב בחידוש רישיון כל 4 שנים בכפוף להשתתפות בהשתלמויות מקצועיות תקופתיות;

משיקולים של היערכות מעשית ליישום הרפורמה, מוצע כי בשלב הראשון יוחל מערך ההסדרה החדש על ענפי העל (כדורגל וכדורסל) והענפים המועדפים בלבד (אתלטיקה, התעמלות, שחייה, שייט, ג'ודו, כדוריד, כדורעף, אופניים, טניס וסקי מים בכבלים) ובהמשך יתווספו ענפים וסוגי פעילויות ספורט נוספים. לגבי יתר ענפי ספורט, יחול משטר ההסדרה הקבוע בחוק ובתקנות הספורט (חיוב בתעודת הסמכה), עד אשר ענפים אלה, כולם או חלקם, ישולבו במערך הרישוי החדש.

חלק ג' – ניתוח חלופות

חלופה מספר 0 – המשך המצב הקיים

תועלות

מכיוון שהיום אין מעורבות של גורם חיצוני בהליך הבחינות להסמכתם של החניכים במוסדות בהם למדו, מצהירים המוסדות להכשרת מאמנים ומדריכים על אחוזי הצלחה גבוהים של חניכיהם בקורסים השונים דבר שגורם למשיכת חניכים פוטנציאליים למוסד.

מבחינת החניכים במצב הקיים קל יותר לקבל תעודת הסמכה מכיוון שכמעט ואין סינון בקבלה למוסדות השונים ומכיוון שתהליך ההסמכה לתעודה אינו קשה.

עומסים

הנטל הרגולטורי היחיד במצב הקיים עבור המוסדות להכשרת מאמנים הוא בהליך קבלת אישור ההכרה ע"פ חוק הספורט ואישור לפתיחת קורס הכשרה (הגשת מסמכים המעידים על עמידתו בתנאים שנקבעו).

מבחינת החניכים העומס במצב הקיים אינו גבוה ומסתכם בעמידה בתנאי קבלה קלים יחסית ובהשתתפות בקורס באחד ממוסדות ההכשרה המוכרים.

השפעות כלכליות

במצב הקיים המדינה נושאת בהוצאות נלוות של המוסדות בגין הבדיקות והבקורות השונות הנדרשות למתן האישורים להכרה במוסדות להכשרת מאמנים (בדיקת מסמכי הבקשות, בדיקת המתקנים, בקורות על הקורסים וכו').

כאמור, למוסדות ההכשרה קל במצב הנוכחי למשוך חניכים וההכנסה מדמי ההשתתפות בקורסים מביאה לרווח גבוה יחסית למוסדות להכשרה.

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

מבחינת החניכים כיום עלות הקורסים היא גבוהה יחסית מפני שמספר השעות בקורסים במצב הנוכחי גדול באופן משמעותי מזה המקובל בעולם. כמו כן בחלק גדול מהמוסדות מוטלים על החניכים תשלומים נוספים (דמי רישום, דמי בחינה חוזרת וכו').

השפעות חברתיות

ההשפעות החברתיות של המצב הקיים כפי שרואה זאת משרד התרבות והספורט, כמפורט בזיהוי הבעיה בחלק א', הינן שליליות בעיקרן. באופן כללי אי יכולתה של המדינה לפקח על טיב ואיכות המאמנים שהוסמכו על ידי המוסדות גורמת לרמת אימון נמוכה ומשפיעה באופן ישיר על כמות ואיכות הספורטאים העוסקים בספורט והישגיהם.

מלבד זאת ולא פחות חשוב, מאמנים ברמה שאינה מספקת עשויים להביא לנזק בריאותי לספורטאים בדגש על גילאי ילדים ונוער. מאמנים ברמה נמוכה עשויים גם להרחיק ילדים מפעילות ספורט מה שעשוי לפגוע בצורה משמעותית בפוטנציאל הספורטאים של ישראל ביחס לעולם.

חלופה מספר 1 – העברת המנדט לאיגודים

תועלות

מבחינת מוסדות ההכשרה אין בחלופה זו תועלת מכיוון שכל תהליכי ההכשרה וההסמכה לא יהיו בידיהם והדבר יפגע באופן משמעותי בהמשך פעילותם. יתכן והאיגודים ייעזרו במידה מסוימת במוסדות בשיטת מיקור חוץ אך כלל אין וודאות באיזו מידה אם בכלל.

ישנה סבירות גבוהה כי במספר מסוים של ענפים איכות ההכשרות הייתה משתפרת במידה והן היו נעשות ע"י האיגודים, שהם בעלי מומחיות בתחומם.

עומסים

מבחינת המוסדות להכשרת מאמנים אין כאן הכבדה מבחינת עומס רגולטורי, בין היתר מכיוון שישנו סיכוי גבוה שנתח גדול מההכשרות יעבור מהם לאיגודים.

מבחינת החניכים העברת ההכשרות לאיגודים משמעותה בהכרח הקטנת היצע הקורסים ופיזור מצומצם יותר מבחינה גיאוגרפית של מוקדי הקורסים מה שעשוי לאלץ חניכים באזורים מסוימים לנסוע נסיעות ארוכות יותר על מנת להשתתף בקורס ובכך לגרום להם להוצאות נסיעה גבוהות יותר.

השפעות כלכליות

למדינה יחסכו העלויות הכרוכות בבדיקות ובבקורות הנדרשות למתן האישורים להכרה למוסדות להכשרת מאמנים (בדיקת מסמכי הבקשות, בדיקת המתקנים, בקורות על הקורסים וכו').

מבחינת המוסדות להכשרה מדובר במכה כלכלית מכיוון שחלק גדול מההכשרות יעשו ע"י האיגודים עצמם. כאמור, יתכן כי חלק מסוים יישאר בידי המוסדות במסגרת שירותי מיקור חוץ שיינתנו לאיגודים.

מבחינת החניכים קשה להעריך בוודאות אך נראה כי לא צפוי שינוי משמעותי לכאן או לכאן.

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

האיגודים יאלצו לשאת בעלויות של הפעלת קורסים להדרכה (מדריכים, כיתות וכו') אך מצד שני יוכלו ליהנות מההכנסות הנלוות (רישום והשתתפות בקורסים).

השפעות חברתיות

כאמור המוסדות להכשרת מאמנים יפגעו בסבירות גבוהה. כמו כן ריבוי הקורסים היום, גם אם אינו מוצדק, יוביל לכך שבמקרה של העברת המנדט לאיגודים וביצוע ההכשרות על ידם ולא ע"י המוסדות יפחתו משמעותית היצע הקורסים ומספר המועסקים בתחום.

מבחינת החניכים ברגע שהמנדט יעבור לאיגודים סביר להניח שהיצע ההכשרות יצטמצם, הן מבחינת הפריסה הגיאוגרפית והן מבחינת מגוון האפשרויות, זאת מכיוון שפחות מוסדות להכשרה יוכלו לקיים הכשרות והמוקדים לקיום ההכשרות יהיו תלויים באיגודים. במקרה כזה של צמצום היצע ההכשרות והפסקת הפעילות של מוסדות עצמאיים להכשרה סביר כי יפגעו במיוחד תושבי הפריפריה. כמו כן יתכן כי ענפים מסוימים יפגעו יותר מאחרים כיוון שצמצום היצע הקורסים והגבלתו למוקדים מסוימים יגרור איתו גם ירידה בביקוש.

חלופה מספר 2 – הסדרת תחום הכשרת המאמנים באמצעות רישוי ומעבר ל-4 דרגות הסמכה

תועלות

מבחינת מוסדות ההכשרה המתכונת החדשה צפויה להגדיל את מספר הקורסים, בעיקר בדרגה הראשונה, זאת מכיוון שבמבנה החדש שבו 4 דרגות במקום 2 רף הכניסה לדרגות הנמוכות בכלל ולדרגה הראשונה בפרט יהיה נמוך משמעותית מזה הקיים היום.

בנוסף, במסגרת המעבר למנגנון החדש צפויה להיבנות תוכנה חדשה שבין היתר תקל על המוסדות בעבודה מול המשרד ותפחית את הבירוקרטיה בהגשת מסמכים במסגרת קבלת ההכרה במוסדות ואישור קורסים.

מבחינת החניכים עלות הקורסים צפוי שתהיה נמוכה יותר בשל הצמצום בהיקף השעות בכל קורס. בנוסף לכך במסגרת המנגנון החדש הבחינות ייעשו ע"י גורם חיצוני ולא ע"י המוסדות, דבר שיחייב את המוסדות להכשיר את החניכים שלהם בצורה טובה יותר ע"מ שיעמדו בהצלחה בבחינות.

עומסים

העומסים העיקריים הצפויים למוסדות להכשרה במסגרת מעבר למנגנון החדש יהיו הצורך בתיאום בחינות מול המשרד (כיוון שהם עצמם ככלל לא יוכלו לבחון) ותשלום אגרה לכיסוי ההוצאות הכרוכות בטיפול בבקשות להכרה ובביצוע מבחני הרישוי. בנוסף, ההסדרה החדשה תחייב את המוסדות ללמד ברמה מקצועית גבוהה יותר בהתאם לתכניות לימודים שייקבעו ולהביא את החניכים לרמה המצופה להצלחה בבחינות הרישוי החיצוניות. מוסדות שלא יגלו רמה מקצועית גבוהה עלולים להיפגע מכך כיוון שאחוזי הצלחה של המוסדות צפויים להתפרסם באתר המשרד.

מבחינת החניכים העומסים העיקריים הם החובה לחידוש רישיון כל 4 שנים בכפוף להוכחת השתתפות בהשתלמויות מקצועיות וכן העובדה שהבחינות העיוניות והמעשיות יהפכו להיות חיצוניות כך שהחניכים ידרשו להגיע לרמת ידע מקצועי גבוהה ע"מ להצליח בבחינות.

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

השפעות כלכליות

המדינה תשקיע כסף בבניית התוכנה, בבניית תכניות לימודים וחומרים מקצועיים לשילוב הכשרה בלמידה עצמית, בבקרה ופיקוח על בקשות להכרה בקורסים במוסדות השונים, בקיום הבחינות ע"י גורמים חיצוניים ובהקמת מערך להחלפת תעודות קיימות ברישיונות ע"פ ההסדרה החדשה.

מבחינת המוסדות להכשרה ישנן שתי השפעות מנוגדות שקשה להעריך בצורה מדויקת את השפעתן. מצד אחד במסגרת המערך החדש יחול צמצום בהיקף השעות במסגרת הקורסים השונים מה שצפוי להוביל להוזלתם. מצד שני המעבר למבנה של 4 דרגות יאפשר לאוכלוסייה רחבה יותר לקחת חלק בקורסים, בעיקר בדרגה הראשונה, זאת מכיוון שתנאי הקבלה לקורס יהיו קלים יותר מה שעשוי להביא לגידול בהכנסות של המוסדות. מעבר לכך המוסדות יידרשו לשלם אגרה עבור הטיפול בבקשות להכרה ולאישורים לפתיחת קורס ולבחינות הרישוי.

מבחינת החניכים הקורסים צפויים להצטמצם בהיקף שעות הלימוד מה שצפוי להביא להוזלה בעלויות הקורס. עם זאת, עלות הקורס תגלם בנוסף את עלויות האגרות שהמוסדות ישלמו לפי משטר ההסדרה החדש המוצע. בנוסף, חובת חידוש הרישיון כל 4 שנים תלווה בעלות סמלית. כמו כן חניכים שנכשלים במספר בחינות רישוי ע"פ המכסה שתיקבע יאלצו לשלם ע"מ לגשת לבחינה חוזרת בהתאם לנוהל שייקבע ע"י המשרד ובניגוד למצב הנוכחי בו אין מדיניות אחידה בין המוסדות להכשרה.

השפעות חברתיות

המשרד מאמין כי שינוי מערך הכשרת המאמנים יביא לשיפור באיכות המאמנים וברמה המקצועית שלהם על כל ההשפעות החיוביות כמפורט בחלק א'.

בין היתר מאמנים מקצועיים יותר יסייעו לפיתוח נכון יותר של ספורטאים תוך שמירה טובה יותר על בריאותם, יסייעו לגידול מספר העוסקים בספורט תחרותי ולשיפור הישגיהם כמו גם לגידול במספר העוסקים בספורט לשם הפעילות הגופנית ולשיפור המודעות לאורח חיים בריא ופעיל.

הגידול הצפוי במספר הקורסים בדרגות הראשונות צפוי להביא לגידול במספר המאמנים והמדריכים, מה שיביא להגדלת מספר החוגים לספורט והמשתתפים בהם ולצמיחה בתחומי עיסוק נלווים כגון ציוד ספורט, ביגוד ספורט וכו'.

בקרב צעירים, המאמנים מהווים תפקיד מפתח בחינוך המשלים, במיוחד בפיתוח קשרים חברתיים, פיתוח אופי, ביטחון עצמי ועוד. מאמנים מיומנים וברמה מקצועית טובה לשם עבודה עם ילדים הם חלק מרכזי מהתשתית הנדרשת לבניית תרבות ספורט. למאמנים גם תפקיד משמעותי בשילוב אוכלוסיות בעלות מוגבלות.

חלק ד' – השוואה בין החלופות ובחירה

לאור המפורט לעיל המסקנה היא כי החלופה הנכונה ביותר היא זו של הסדרת מערך ההכשרות הקיים באמצעות רישיונות שיינתנו ע"י מנהל הספורט, ובכלל זה מעבר ל- 4 דרגות הסמכה. להערכת המשרד מהלכים אלו יביאו

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

לשיפור משמעותי ברמת המאמנים והמדריכים בארץ וכפועל יוצא מכך לשיפור רמת האימון בארץ, הן במישור התחרותי-הישגי והן ובמישור העממי.

גם כאשר בוחנים את העומסים הבירוקרטיים והכלכליים המושתים על השחקנים המרכזיים (המוסדות להכשרת מאמנים והמאמנים עצמם – בעלי הרישיונות) כתוצאה מאימוץ חלופה זו נראה כי התועלות עולות עליהם בצורה משמעותית.

אמנם העומס הבירוקרטי על המוסדות להכשרת מאמנים יגדל בצורה מסוימת אך את עיקר הנטל הכלכלי כתוצאה מאימוץ חלופה זו תספוג המדינה וככלל, כפי שצוין, היתרונות הם רבים ומשמעותיים מהחסרונות.

חלק ה' – שיח עם בעלי עניין, עם מומחים ועם יחידים וקבוצות מהציבור

תיאור תהליך השיח

להלן פירוט קבוצות בעלי העניין שהיו שותפות לתהליך:

1. איגודי ספורט והתאחדויות ספורט
2. מרכזי ספורט (מכבי והפועל)
3. גופי ספורט (הוועד האולימפי ואיל"ת)
4. מנהלי מחלקות ספורט ברשויות המקומיות
5. ארגוני מאמנים קיימים (כדורגל וכדורסל)
6. מוסדות להכשרת מאמנים ומדריכים
7. ועדת מומחים מתחום ההדרכה והאימון

השיח התקיים בדרכים שונות עם כל קבוצה וקבוצה.

עם כל אחד ואחד מאיגודי/התאחדויות הספורט התקיימה סדרת פגישות לאורך השנים להצגת התכנית הגנרית לשינוי מבנה הכשרת המאמנים בישראל ולגיבוש המבנה המותאם לכל ענף בפני עצמו.

התקיימו פגישות אישיות עם מרכזי הספורט, גופי הספורט וארגוני המאמנים לצורך הצגת התכנית.

התכנית הוצגה בכנס הארצי מטעם משרד התרבות והספורט למנהלי מחלקות ספורט ברשויות המקומיות ובכנס השנתי למוסדות להכשרת מאמנים ומדריכים.

כמו כן הופץ תזכיר תיקון החוק להערות הציבור.

מנהל אגף בכיר תקציבים ותכנון

תוצרי השיח

כל בעלי העניין המושפעים (איגודים, התאחדויות, גופי הספורט, מרכזי הספורט, מנהלי מחלקות הספורט, ארגוני המאמנים) כמו גם ועדת המומחים שהשתתפה בתהליך, בירכו על עצם שיתופם בתהליך ועל התכנית והביעו הבנה ברורה שהתכנית תיטיב ותשפר את רמתם של המאמנים בישראל ותביא לתוצאות ולשיפור ההישגים בזירה הלאומית והבינלאומית. ההערה היחידה שהתקבלה היא מההתאחדות לכדורגל על כך שהם מחויבים לפעול באופן כללי בהתאם להנחיות ההתאחדות האירופאית. אי לכך נעשו ההתאמות הנדרשות בתכנית כך שלא תהיה סתירה בין הדברים.

בפגישות שנערכו עם איגודי והתאחדויות הספורט נעשו ההתאמות הנדרשות בתכנית עבור כל ענף בהתאם למאפיינים והצרכים הייחודיים שלו.

במסגרת הצגת התכנית לבעלי העניין הנדרשים לרגולציה (המוסדות להכשרת מאמנים ומדריכים, מאמנים באמצעות ארגוני המאמנים הקיימים) במסגרת הכנס השנתי למוסדות להכשרת מאמנים ומדריכים הועלתה הבקשה לשוויוניות בין המוסדות השונים באשר לביצוע ההסמכות בכל הדרגות, זאת מכיוון שהמחשבה הראשונית היתה להגביל את האפשרות לבצע הסמכות לדרגות הגבוהות. לאור בקשה זו נעשו ההתאמות הנדרשות בתכנית כך שיתאפשר לכל מוסד, ובתנאי שיעמוד בתנאים הנדרשים, להכשיר מאמנים בדרגות השונות.

חלק ו' – מתודולוגיה ותהליך הכנת הדוח

מתודולוגיה

עומק ה-RIA שנערכה הוא ברמה בסיסית, זאת בשל שתי סיבות עיקריות. ראשית, העבודה על תיקון החוק בנושא החלה כבר לפני שנים, הרבה לפני שהתעורר בכלל הצורך בהכנת דוח RIA, כך שניסיון שנצבר במחלקה המקצועית הוא משמעותי ומרבית החומרים הנדרשים להכנת הדו"ח קיימים באגף והם מקיפים ומספקים את רוב האינפורמציה הנדרשת. בנוסף לכך, על אף שמדובר בנושא שהמשרד רואה בו חשיבות גבוהה, מדובר בתחום לא גדול מבחינת מידת ההשפעה שלו על המשק באופן כללי ומבחינה כלכלית בפרט.

מקורות וחומרים

רוב החומרים בהם נעשה שימוש הם חומרים פנים משרדיים שנכתבו במהלך השנים האחרונות, בין היתר:

- תכנית האסטרטגית לשינוי בתחום הכשרת המאמנים בישראל - האגף הכשרת מאמנים במינהל הספורט של משרד התרבות והספורט, מרץ 2014.
- דוחות סיכום השתלמויות ופגישות מקצועיות בחו"ל של מנהל אגף הכשרת מאמנים
- תקציר מתורגם של התכנית הלאומית של אנגליה בתחום האימון